Valiokunnan lausunto MmVL 24/2017 vp─ E 34/2017 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021-

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021- (E 34/2017 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valtioneuvoston selvitys: Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021- (E 34/2017 vp): Maa- ja metsätalousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä EJ 15/2017 vp —E 34/2017 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valtioneuvoston selvitys: Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021- (E 34/2017 vp): Maa- ja metsätalousvaliokuntaan on saapunut jatkokirjelmä EJ 27/2017 vp —E 34/2017 vp mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- ylitarkastaja Eliisa Hujala, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies, yksikön päällikkö Satu Keskinen, valtioneuvoston kanslia
- maatalousneuvos Kari Valonen, maa- ja metsätalousministeriö
- tutkimusprofessori Hilkka Vihinen, Luonnonvarakeskus
- elinkeinojohtaja Marko Mäki-Hakola, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- EU-metsäasioiden päällikkö Karoliina Niemi, Metsäteollisuus ry
- toiminnanjohtaja Jonas Laxåback, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC ry

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon MmVL 18/2017 vp

Valmis
5.0

Valiokunnan lausunto MmVL 24/2017 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS / JATKOKIRJELMÄ

Tässä E-jatkokirjeessä täydennetään E-kirjeessä (E 34/2017 vp) esitettyjä näkemyksiä vaikuttamisesta tulevaan rahoituskehykseen ja erityisesti koheesiopolitiikan rahoitukseen liittyen. Tämänhetkisen tiedon mukaan komissio antaa ehdotuksensa toukokuussa 2018, sen jälkeen kun Ison-Britannian EU-eron taloudelliset vaikutukset ovat selvillä.

Suomen lähtökohta on, että Ison-Britannian ero huomioidaan täysimääräisesti rahoituskehyksen kokonaistasossa. Nykyisten ja uusien rahoitustarpeiden osalta joudutaan arvioimaan varojen uudelleenkohdentamista rahoituskehyksen kokonaistason laskiessa.

Koheesiopolitiikan uudistamista tulevalle rahoituskehyskaudelle tulee tarkastella koko rahoituskehyskokonaisuuden ja Suomen rahoituskehysvaikuttamista koskevien linjausten valossa.

Alueellisen koheesion edetessä tarve EU:n yhteiselle koheesiorahoitukselle vähenee. Suomi tavoittelee suhteellisesti korkeampaa koheesiopolitiikan saantoa. Näin ollen koheesiopolitiikan rahoituksen kriteerejä, ehtoja ja niiden painotuksia tulisi muuttaa tukemaan entistä tehokkaammin kasvua lisäävien rakenneuudistusten toteuttamista ja muuttoliikkeeseen vastaamista. Riittävän perusrahoituksen lisäksi Suomen liittymissopimuksessa mainittu Itä- ja Pohjois-Suomen harvan asutuksen erityisasema turvataan. Myös muut erityispiirteet, kuten Itämeri, arktisuus ja Venäjän raja-alue tulee huomioida rahoituksessa. Koheesiopolitiikan avulla vahvistetaan eurooppalaista kilpailukykyä tehostamalla myös syrjäisimpien alueiden voimavarojen taloudellista hyödyntämistä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta uudistaa lausunnossaan MmVL 18/2017 vp — E 34 /2017 vp (Valtioneuvoston selvitys: Vaikuttaminen EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 2021-) maatalouspolitiikan ja koheesiopolitiikan osalta lausumansa. Lausunnossaan valiokunta piti koheesiopolitiikan osalta tärkeänä Suomen tavoitteena, että koheesiorahoituksen jakosääntöjä ja ennakkoehtoja muutetaan tukemaan vahvemmin koheesiopolitiikan uudistamista sekä rahojen tarkoituksenmukaisen käytön ja kohdentamisen tehostamista. Koheesiovarojen jakokriteereiden kehittämisessä tulee välittyä koko unionin tasolla pyrkimys talouskasvun ja työllisyyden edistämiseen.

Nyt E-jatkokirjeessä täydennetään E-kirjeessä (E 34/2017 vp) esitettyjä näkemyksiä vaikuttamisesta tulevaan rahoituskehykseen erityisesti koheesiopolitiikan rahoitukseen liittyen. Tämänhetkisen tiedon mukaan komissio antaa ehdotuksensa rahoituskehykseksi toukokuussa 2018, sen jälkeen kun Ison-Britannian EU-eron taloudelliset vaikutukset ovat selvillä. Valtioneuvoston kirjelmään liitetyn muistion mukaan Suomen lähtökohta on, että Ison-Britannian ero huomioidaan täysimääräisesti rahoituskehyksen kokonaistasossa. Nykyisten ja uusien rahoitustarpeiden osalta joudutaan arvioimaan varojen uudelleenkohdentamista rahoituskehyksen kokonaistason laskiessa. Valiokunta toteaa, että tämä korostaa tarvetta tehokkaaseen ennakkovaikuttamiseen. Valiokunta vaatii maatalouden rahoituksen nykytason säilyttämistä. Lisäksi valiokunta pitää valtioneuvoston kirjelmään liitetyn muistion mukaisesti tärkeänä, että koheesiopolitiikan uudistamista tulevalle rahoituskehyskaudelle tarkastellaan koko rahoituskehyskokonaisuuden ja Suomen rahoi-

tuskehysvaikuttamista koskevien linjausten valossa. Valiokunta korostaa sitä, että EU:n politiikkalinjauksilta tulee edellyttää pitkäjänteisyyttä. Tämä korostuu erityisesti maatalouspolitiikan osalta mutta myös koheesiopolitiikan osalta.

Valiokunta painottaa tässäkin yhteydessä sitä, että Suomen syrjäinen ja pohjoinen sijainti, harva asutus sekä pitkät etäisyydet on otettava huomioon koheesiopolitiikassa. Tämä edellyttää pohjoisen harvan asutuksen tuen jatkamista. Myös muut maamme erityispiirteet, kuten Itämeri, arktisuus ja Venäjän raja-alue, tulee huomioida rahoituksessa. Valiokunta katsoo muistion mukaisesti, että koheesiopolitiikan avulla tulee vahvistaa eurooppalaista kilpailukykyä tehostamalla myös syrjäisimpien alueiden voimavarojen taloudellista hyödyntämistä. Koheesiorahoitusta tulee voida käyttää aiempaa enemmän myös näiden alueiden infrastruktuurin ja tietoliikenneyhteyksien parantamiseen. Tämä edellyttää pohjoisten harvaanasuttujen alueiden huomioon ottamista nykyistä enemmän.

Metsien ja puun merkitys on Suomelle tärkeämpi kuin millekään muulle EU:n jäsenvaltiolle. Metsätaloudella on suuri merkitys koko Suomessa luoden nyt ja tulevaisuudessa työllisyyttä ja vaurautta koko maahan. Mahdollisuus hyödyntää taloudellisesti syrjäisimpienkin seutujen metsävaroja on turvattava myös tulevalla rahoituskaudella. Valiokunta korostaa, että kasvava metsäpohjainen biotalous lisää maanlaajuisesti infrastruktuuriin kohdistuvia vaatimuksia mukaan lukien tiestön kunto. Myös tämä on erittäin painava peruste EU:n koheesiopolitiikan hyödyntämiseksi maamme infrastruktuurin kehittämiseen.

Valtioneuvoston kirjelmään liitetyssä muistiossa esitetään, että rahoituksen kriteerejä, ehtoja ja niiden painotuksia tulisi muuttaa tukemaan entistä tehokkaammin kasvua lisäävien rakenneuudistusten toteuttamista ja muuttoliikkeeseen vastaamista. Valiokunta pitää tärkeänä sen selventämistä, mitä muuttoliikkeellä tarkoitetaan. Onko kyse kansainvälisestä vai maan sisäisestä muuttoliikkeestä, vai molemmista? Tällä on suuri merkitys politiikkatoimien ja niiden resursoinnin kannalta. On myös linjattava, millä tavalla muuttoliikkeeseen tulee vastata ja miten se hallinnoidaan sekä millaista koheesiopolitiikkaa se Suomen näkökulmasta tarkoittaa.

Muistion mukaisesti valiokunta painottaa siirtymistä entistä tulosperusteisempaan koheesiopolitiikkaan ja rahoituksen jakosääntöjen ja ennakkoehtojen mm. osarahoitusvelvollisuuden muuttamista tukemaan entistä tehokkaammin kasvua lisäävien rakenneuudistusten toteuttamista ja innovaatiolähtöisen talouden kehitystä. Valiokunta pitää tärkeänä, että tässä linjauksessa painotetaan myös kestävyyttä, joka on yksi EU:n horisontaalisista tavoitteista. Se on myös Suomen kansallisten prioriteettien mukaista.

Edellä todetun mukaisesti muistiossa ehdotetaan koheesiorahoituksen painopistettä siirrettäväksi enemmän kasvua, työllisyyttä ja osaamista tukevaan suuntaan. Valiokunnalle toimitetussa selvityksessä on kuitenkin pidetty todennäköisenä, että EU-politiikka tulee jatkossakin sisältämään toimia myös köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Valiokunta katsookin, että on tarpeen tehdä myös viimeksi mainittuja asioita koskevia linjauksia, koska osa koheesiovaroista voidaan suunnata näihin tarkoituksiin.

Muistion mukaisesti valiokunta pitää välttämättömänä, että koheesiopolitiikan hallinnointia yksinkertaistaan ja rahastojen välisiä sääntöjä yhdenmukaistetaan. Hallinnollisen taakan keventä-

minen tulee olla Suomen keskeisimpiä tavoitteita tulevalle rahoituskaudelle. Nettomaksajamaissa koheesiopolitiikan sääntely on muodostunut liian raskaaksi suhteessa saatavaan EU-rahoituksen määrään. Siten ohjelmakauden valmistelussa on esiintynyt vaatimuksia mm. eri ohjelmien ja rahastojen synergian vahvistamisesta. Valiokunta toteaa, että Suomessa EU:n osittain rahoittamien ohjelmien johtaminen ja hallinnointi on eriytetty eri hallinnonaloille. Tästä näkökulmasta katsoen valmistautumisessa tulee kiinnittää myös erityistä huomiota kansallisiin edellytyksiin saada hyöty irti ohjelmienvälisestä synergiasta.

Muistiossa ei ole otettu kantaa siihen mahdollisuuteen, että EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistettaessa maaseudun kehittäminen pyrittäisiin siirtämään osaksi koheesiopolitiikkaa. Valiokunta katsoo, että tähän tulee varautua tarkastelemalla EU-politiikkojen ja niiden tarjoamien välineiden kokonaisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta Suomen kannalta. Tällä hetkellä maaseudun kehittäminen on ensisijaisesti yhteisen maatalouspolitiikan osa, mikä on ollut Suomen oloihin hyvä ratkaisu. Tästä johtuen maaseutuohjelmien EU-osarahoitusosuus on ollut korkeampi kuin Euroopan aluekehitysrahastossa (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahastossa (ESR). Valiokunta toteaa, että maaseutuohjelmat ovat merkittävä kannuste maatalouden ilmasto- ja ympäristöystävälliseen tuotantoon sekä eläinten hyvinvointiin Suomessa. Maaseutuohjelman toimenpiteet sallivat myös pienipiirteisemmän kehittämisen, mikä mahdollistaa maaseudun resurssien tarkemman hyödyntämisen ja paikallisen räätälöinnin. On tärkeää, että Suomi tavoittelee korkeampaa koheesiopolitiikan saantoa, mutta samalla tulee varmistaa kansallisen kokonaissaannon maksimointi. Maaseuturahoituksen kautta maamme saanto on ollut tähän asti hyvä. Sitä painotettiin myös meneillään olevan rahoituskauden päätöksiä tehtäessä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 10.11.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Kari Kulmala sin
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Teuvo Hakkarainen ps
jäsen Hanna Halmeenpää vihr
jäsen Lasse Hautala kesk
jäsen Reijo Hongisto sin
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Mats Nylund r

jäsen Juha Pylväs kesk
Tytti Tuppurainen sd
jäsen Harry Wallin sd
Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius